

http://blogs.haaretz.co.il/sadna/1021/ Go SEP OCT NOV 13 14 captures 13 Dec 2014 - 13 Oct 2018 2017 2018 2019 About this capture

Haaretz.com הארץ TheMarker עבר העיר TheMarker Café הרשמה כניסה

חפש באתר

צביה גרינפילד
הזעם המופנה כלפי טאוב
מעיד על כך שה...

אריאנה מלמד
המופע השמאלני-ימני של
"כאן11" הוא מ...

יום שלישי ג' טבת תשע"ט, 11.12.2018

חדשות בלוגים דעות בריאות תרבות אוכל טיולים ילדים ספורט סוף שבוע ספרים קפטן אינטרנט מדע תל אביב 05:22 20° -14°

הסדנה להיסטוריה חברתית

צינור הנפט: הון-שלטון-ביטחון

17:47 | 11.12.2014 | הסדנה להיסטוריה חברתית

Tweet

Pin It

און ברק

צינורות הנפט, שצצים שוב ושוב בחדשות הימים האחרונים, נחלצים ממלמוניותם היחסית רק כשהם דולפים. בשאר הזמן הם נותרים מתחת לאדמה ומתחת לרדאר הביקורת הציבורית. יש לכך סיבות היסטוריות: צינור הנפט הוא טכנולוגיה שפותחה במאה ה-19 כדי לצמצם, ואם ניתן – לבטל כליל, ביקורת ציבורית על הפקת ושינוע אנרגיה ובדרך זו לסכל חלוקה של רווחי הנפט בין חברות הקידוח לבין עובדיהן. את החשאיות הביטחונית שאופפת את קו צינור הנפט אילת-אשקלון (קצא"א) הדולף יש להבין לא רק על רקע השימוש הקודם שלו בהזרמת נפט איראני לאירופה, אלא גם על רקע היסטוריה אחרת, של צינורות נפט כנשק לשבירת שבתות ואיגודי עובדים וככלים לניהול מאבקים מקצועיים כסוגיות ביטחוניות. בחינה היסטורית מעלה כי הפיכתו של הנפט ל"משאב אסטרטגי", היתה פועל יוצא של הצלחתן של חברות נפט בארצות הברית, ברוסיה, ואחר כך במזרח התיכון לצמצם את השימוש בו כמשאב ציבורי, כזה שרווחיו מתחלקים בין מפיקיו ומוביליו. הנוקים הסביבתיים של מדיניות זו נתפשו כמחיר נסבל, בעוד שהיבטיה הפוליטיים, הכרוכים בפגיעותם של הצינורות להתקפות יזומות, הובנו כבעיה פתירה ואף כתמריץ לשתוף פעולה בין חברות האנרגיה והנשק.

דליפת הנפט בנחל עברונה. צילום: אליהו הרשקוביץ

מאז המהפכה התעשייתית, מתבסס העולם המודרני יותר ויותר על שריפה של דלקים פחמניים (פחם, נפט וגז טבעי). תמורה זו העניקה כוח חסר תקדים לעובדי פחם כפי שהם דוגמת כורי פחם או עובדי שדות נפט ומתקני זיקוק, והללו השתמשו ביכולתם החדשה לשחק מערכות נרחבות, לעיתים מדינות ואף יבשות שלמות, על מנת ללחוץ על מעסיקיהם להתחלק עמם ברווחים בצורה שוויונית יותר. בשנים האחרונות, טוענים היסטוריונים כמו טימות' מיטצ'ל ואחרים כי את עצם המעבר מפחם לנפט יש להבין על רקע ניסיונות של בעלי ההון והאליטות הפוליטיות לצמצם את כוח המיקוח של כורי ומעמיסי הפחם. כריית פחם תלויה בעובדים הפועלים באוטונומיה יחסית מתחת לאדמה, הרחק מעיני וידי ההנהלה ובנסיבות המקשות על החלפתם בעובדים זמניים בלתי מיומנים. לעומת זאת, הפקת הנפט נהגה קלה הרבה יותר לשליטה. עובדי תעשיית הנפט – שמספרם קטן בהרבה – כיוון שהזהב השחור פורץ אל פני השטח בכוח גזים או בסיוע משאבות – נותרים מעל האדמה, קרובים יותר למפקחים ולמנהלים, כך שיכולתם לשבש את תהליך הפקתה מצומצמת בהרבה.

באמצע המאה ה-19, חזה אחד הכלכלנים הבריטיים החשובים, ויליאם סטנלי ג'בונס, שפחם הוא משאב מתכלה שעתידי לאזול בעתיד הנראה לעין. אולם ב-1909, נוכח גלי השביתות ששיבשו בשנים אלו את מגזר האנרגיה הגלובלי מוטה הפחם, טען אחיינו, הרברט סטנלי ג'בונס, כי המגבלה היחידה – אך המשמעותית לא פחות מההידלדלות הפיזית של המשאב – על משטר האנרגיה מבוסס הפחם, ועל יכולתה של האימפריה הבריטית להסתמך עליו, היא העבודה המאורגנת. ספרו של ג'בונס ג'וניור נפל על אוזניו הקשובות של וינסטון צ'רצ'יל, מי שב-1911 הסב את הצי המלכותי הבריטי מפחם (משאב שאנגליה ווילס התברכו בו בשפע) לנפט (שאף טיפה ממנו לא נמצאה באיים הבריטיים) אחרי שכשל בדיכוי הפגנות ושביתות

אחרים את צינור הנפט כטכנולוגיה לשבירת התאגדות עובדים. מחקריהם הצביעו על כך שחברות נפט אמריקניות התחילו להשתמש בצינורות נפט בשנות הששים של המאה ה-19 בפנסילבניה לא מכיוון שידעו כבר אז כי ניתן יהיה להזרים דרך הצינורות כמויות גדולות יותר של נפט אלא דווקא משום שסירבו להיעתר לדרישות השכר של העגלונים שהובילו נפט בחביות לתחנות הרכבת. חברות נפט רוסיות אימצו את השיטה עשור אחר כך בבאקו, ומאותן סיבות. בתחילת המאה העשרים, גם צ'רצ'יל הביא בחשבון את העובדה שהסבת הצינור מפחם לנפט המזרם דרך צינורות תאפשר לעקוף את מעמסי הפחם ודרישותיהם. צנרת הנפט החדשה היתה חשופה אמנם לבלאי, לדליפות אקראיות, כמו גם לפגיעות מכוונות (דברי ימי החבלה בצינורות נפט חוזרים לפחות למהפכת 1905 ברוסיה), אולם חברות הנפט הניחו שמסילות הברזל שהובילו נפט בחביות לפני המעבר לצינורות היו אף יותר פגיעות לחבלה מכוונת, וחשוב לא פחות, חשופות גם לשביתות של עובדי מסילת הברזל ואיגודיהם החזקים. בניגוד למסילה, גרסו החברות, את צנרת הנפט ניתן להטיל בקלות רבה יותר ולהשיבה לשימוש במהירות.

יתרה מזאת, על צינורות הנפט ניתן היה להגן בעזרת כוחות צבאיים שיכלו להשתמש באמצעים שלא ניתן היה לעשות בהם שימוש נגד עובדים. כאלו היו למשל "פלגות הלילה המיוחדות" שהוקמו על-ידי הקצין הבריטי אורד וינגייט על מנת להגן על צינור הנפט כרכוב-חיפה מחבלה בימי המרד הערבי של 1936-1939. אם ניתן לראות בניסיון המבצעי ובתורת הלחימה שהנהילו ווינגייט וקצינים בריטיים אחרים למגויסי ההגנה נדבך חשוב ביצירת הצבא שהקימו האחרונים עם סיום המנדט, הרי שצה"ל שואב חלק חשוב ממורשתו מצינור נפט.

כוח של פלגות הלילה המיוחדות, 1938

ישראל, אם כן, אינה ייחודית בסקיוריטיזציה של צנרת הנפט שלה (ולאחרונה גם של מתקני הפקת הגז הטבעי): ברחבי המזרח התיכון ובמקומות רבים אחרים בעולם קשרו צינורות הנפט בין אנרגיה לביטחון ובין תעשיות הנפט והנשק. אולם אין להבין את העובדה שמדובר בקישור רווח כאינדיקציה לכך שנפט הנו "נכס ביטחוני" או "משאב אסטרטגי" מעצם מהותו. למעשה, ההיסטוריה של צנרת הנפט מעלה שנפט הפך לנכס פגיע ולמשאב מזהם בין היתר כתוצאה מריכוזו בידי בעלי הון ואליטות פוליטיות שלא רצו להתחלק בו. יכולתם של בעלי הכוח הללו להכתיב אימוץ של טכנולוגיה עוקפת איגודי עובדים הפכה את שינוע הנפט לעניין חסכוני בעובדים המתנהל כמעט ללא מגע יד אדם. במקום מעורבות ופיקוח של בעלי מקצוע אנושיים בתהליך, הם העדיפו להסתמך על כוחות שיטור שלא היו מעורבים בהיבטים הטכניים והתפעוליים שלו. חלק מההשלכות של הבחירה הזו – הסבת חלק ניכר מרווחי האנרגיה לתקציבי ביטחון – אנו רואים כמובן מאליי; חלק אחר מההשלכות הללו – זה הקשור להיבטים הסביבתיים של הבחירה בצינורות – איננו רואים כלל.

* הצטרפו אלינו לערב עיון בירושלים, על ירושלים. ב-18 בדצמבר תארח הסדנה להיסטוריה חברתית שלושה היסטוריונים העוסקים בתולדות העיר למפגש ודיון עם הקהל. כולם מוזמנים. המפגש יערך בקפה "הקרסולה", רחוב בנימין מטודלה 1, ירושלים, בשעה 19:30. לתקצירי ההרצאות ופרטים נוספים לחצו [כאן](#).

** עקבו אחרינו בפייסבוק [כאן](#) וקבלו עדכונים על עליית מאמרים חדשים.

"נכתבו 19 תגובות לפוסט "צינור הנפט: הון-שלטון-ביטחון"

1. 1

.הראל:

בדצמבר, 2014, בשעה 12 00:14

מאמר מצויין. כדאי עם זאת לשים לב לעובדה שצינורות הנפט אומנם הפחיתו את ההשפעה של העובדים והאיגודים על משק האנרגיה, אך מצד שני העניקו כוח עצום וחדש לגופים חזקים אף יותר – המדינות המארחות את הצינורות העוברים בשטחן – התפתחות שהשפעותיה ניכרות גם כיום בגאופוליטיקה של מדינות כרוסיה ואוקראינה, טורקיה וישראל ומדינות אחרות.

2. 2

.כסיף:

בדצמבר, 2014, בשעה 12 10:39

?ריח הזבל ניחוח הציר

א.

כאשר מיכולה סיים את המלחמה ההיא, היה כבר גבר צעיר על סף העשור השלישי לחייו. מכל הלומותיו התפכח במהירות מסחררת, המציאות חייבה. החלום היחידי שליווה אותו בחמש שנות הזוועה התממש זה עתה והנה הוא חי ונושם.

?מה עושים עכשיו

מבית אבא לא נותר דבר פרט לחלונות סומים ושחורים המציצים מכל עבר. מאיימים בתריסים חתומים – בל תעז להתקרב. לא היה עם מי להתייעץ ואת מי לשאול. דחף שתי חולצות שגנב מעל חבל כביסה לתוך מזוודת קרטון בלוייה שמצא, הטיב את הקסקט שעל ראשו ועלה על הרכבת הראשונה היוצאת דרומה, אל הגבול שמאחוריו עיר הנמל ק

ב.

כאשר הגיעה מאשה אל נמל ק. וצרוה הקשור בחבל בידה חשה לראשונה כי ריח המים המלוחים, ריח הדגים שצפו במי הנמל השחורים וריח העיטרן והדלק תופס את מקומו של ריח ידי אביה שליווה אותה לכל אורך התקופה הנוראה. היא כיסתה על אפה בצווארון המעיל אך ריחו של הים היה חזק וחודר. רק שמץ עדין, ריח דק מין הדק, של מי שיער, עשן סיגריה, ובצק שתפח בעריבה עלה באפה. יותר בבחינת זיכרון של ריח מאשר ריח ממש. זה ריח ידיו של אבא, המקלט אליו ברחו מסייטי הזוועה וריחם האיום. עתה, איים ריחו של אבא להשכיח את אבא.

ג.

ההפלגה נמשכה מספר מועט של ימים. מזוודת הקרטון התקרבה אט אט לצרור הקשור והעטוף. כשהגיעו לחיפה, הייתה המזוודה התפוחה קשורה היטב בחבל הצרור.

ד.

בנמל לא חיכו למיכולה ולמאשה אח או אחות. מאוהל המעברה עברו אל שיפולי העיר. מיכולה מצא לו עגלה רתומה לסוס, פעמון פלזו גדול ומשפך.. מאשה ארגנה את המטבח בארגון אחד ואת העריסה בארגון שני.

כאשר גדלו הילדים אמרה מאשה למיכאלה: "מספיק עם הסוס והנפט. אני לא יכולה יותר מהרית הזה. תרשם במפלגה. תהיה פקיד במכס. בדואר, במס הכנסה. תראה את זינו נפט!
"אגיה. אולי משרד התעשייה והמסחר? הכל רק לא נפט

את הסוס אפשר היה למכור בקלות. העגלה האדומה עמדה כשיצולים מונחים על הכביש בביישנות עד שיום אחד נעלמה בכרסה של משאית העירייה.

1.
... המכסה – לא בא בחשבון, אתה לא אקטואר. תעשייה והמסחר – התחלף שם השר. במכס צריך לדעת אנגלית. בדואר צריך כיפה וטלית. אבל ברחוב הרצל פינת רחוב סלמה...
תיגש... תראה את הפתק

2.
באותו ערב כשחזר מיכאלה לביתו הגישה לו מאשה צלחת מרק עוף עם איטריות ועליהן תלולית קטנה של שעועית כאשר אהב

תודה לאל. אין כבר נפט" אמר והדביק את פירווי החלה שעל השולחן לכדורון בצק אחד"

"ברוך השם" השיבה מאשה, "ברוך השם. אבל מה זה הריח הזה?"

"הא, זה הבזון מתחנת פז, סלמה פינת הרצל". השיב מיכאלה ופתח את חגורת המכנסים מעט. איטריות ושעועית ופולק'ע עם צימס... תודה לאל! וגם עבודה חדשה? ברוך השם!"

3. 3

. ארבע:

בדצמבר, 2014, בשעה 13 09:24

הזווית הזו של המעבר מפחם לנפט (גם) בגלל הפשע החמור של עבודה מאורגנת – בהחלט מעניינת

עם זאת כל מי שיודע איך עובד מנוע קיטור לעומת בעירה פנימית מבין שהצד החברתי היה לכל היותר בונוס ולא הסיבה העיקרית – משחחות, מטוסים וטנקים כולם מעדיפים נפט ותוצריו על פני פחם מסיבות פרקטיות מאוד

חשוב גם לציין שכל הארגונים הגדולים בעולם מאז ומתמיד נלחמים בעובדים שלהם ובפשע החמור של התארגנות העובדים יחד בקבוצה – זה ממש לא רק בתעשיית הנפט – מן המפורסמות שאיילי תעשייה בכל העולם (אבל בעיקר אנגליה וארה"ב) עשו שימוש בחבורות של פשע מאורגן על מנת לתקוף את עובדיהם השוכחים ושאר סיפורי זוויה המלמדים על גודל תאורת הבצע והאדישות האנושית בכל תעשייה שהיא

גם כיום יש הרבה אילי תעשייה והון שמאוד שמחים על הרקבון והשחיתות שפשו בוועדים הגדולים – זה מאוד מקל עליהם לשדוד את העובדים שלהם

במילים אחרות – אם הנפט היה פחות יעיל מפחם ובכל זה היה נכנס לשימוש היה אפשר לומר שזה בגלל סיבות חברתיות – אבל כיוון שיש לו יתרונות ברורים (לא בכל השימושים – בתחנות כוח למשל פחם ממושיך להיות עדיף) לטעון שזו הייתה הסיבה זה בכל זאת מוגזם

4. 4

. עקביה:

בדצמבר, 2014, בשעה 13 09:41

פלוגות הלילה של וינגייט נלחמו בפועלים המדוכאים? מעניין מאוד. מחר: כיצד חיסל הפלמ"ח את הג'רפות בעמק בית שאן

5. 5

. ורדה:

בדצמבר, 2014, בשעה 13 10:46

העניין בשנת 2014 הוא העתיד ולא העבר, הפרדיגמות האלו כבר לא רלוונטיות, מרגע בו למדו להשתמש באנרגיית שמש ולהמירה לחשמל – אין צורך בצינורות נפט ודליפות, מרגע בו למדו להמיר אור לחשמל, רוח לחשמל... כל הדיון המלומד הזה (שמריח מנפטלין לא פחות מנפט) ארכאי ומיותר... הדיון הוא על אנרגיה ירוקה נקיה (לפחות ב 50 שנים

היום כבר משתמשים בזירו פוינט אנרגי, מפרקים אטום, מבטלים גרביטציה – מי צריך נחלי נפט... פעם היו במדבר נחלי אכזב והיום, ראה זה פלא... נפט שחור זורם בערוצי הנחלים במדבר... נס... כמו תשדיר בחירות בטלוויזיה של הפרסומאי מהקזינו עם עיתון פרטי... לא הזרמתי לא עשיתי להפרכת השממה... במקום בו כל כך הרבה שמש בכדי לספק חשמל לאירופה ופעמיים ישראל

6. 6

. עווד מ:

בדצמבר, 2014, בשעה 13 12:28

נקודת מבט מעניינת אבל נראית לי בסך הכל שולית. דלק נוזלי יותר יעיל מפחם להרבה שימושים והובלתו בצינורות היא יותר יעילה מהאלטרנטיבות

7. 7

. דפנה:

בדצמבר, 2014, בשעה 13 12:47

תענוג לקרוא אתכם, חברי הסדנה להיסטוריה חברתית

8. 8

. און ברק:

בדצמבר, 2014, בשעה 13 17:18

חן חן למגיבים. **לפסיה ועודד:** ההשוואה הנכונה היא לא בין צינורות הנפט של המאה ה-21 לאלטרנטיבות שנוצחו במאה ה-19. איש אינו מציע להחזיר לרחובות עגלות נפט רתומות לסוס. איננו יודעים כיצד היו מתפתחות, מתייעלות, ונראות היום החלופות שנוצחו בעבר, לא אופני שינוע הנפט, לא החשמליות ומערכות ציבוריות אחרות להסעת המונים שנקנו ע"י חברות הנפט ופורקו כדי לאפשר למכונות הפרטיות להדור לשוק, ולא המכונות החשמליות. אולם אנו יכולים לחקור ולנתח את הסיבות לזניחתן במקום להניח שהכל התרחש במתווה של קדמה, שיפור, התייעלות וטובת הציבור. במובן הזה, **ורדה**, עיסוק בעבר הוא גם עיסוק בהווה ובעתיד. למחירי הנפט ואופני הפקתו ושינועו יש השפעה ישירה על האפשרות לפתח ולאמץ את כל הטכנולוגיות שצינור. **עקביה**, היכן ראית בטקסט טענה לפיה פלגות (ולא "פלוגות") הלילה המיוחדות נלחמו בפועלים המדוכאים? **ארבע**, תודה על השיעור אודות מנוע הקיטור מול מנוע הבעירה הפנימית. אולם כבר במאה ה-19 פותחו שיטות לשלב בין נפט לפחם באופן שמיקסם את הפוטנציאל האנרגטי של שני החומרים. למשל, במשחחות שהזכרת נעשה שימוש בתרסיס נפט ובהספגת הפחם בנפט לפני הכנסתו למנועי הקיטור. לעומת מנועים אלו, מנועי הבעירה הפנימית הראשונים היו יעילים פחות. הוויית החברתית נראית בלתי חשובה רק כשמניחים שבתחילת המאה ה-20 ניתן היה לעשות שימוש בטכנולוגיות מהמאה ה-21. אולם חשיבה היסטורית מושהה חלופות בנות אותו זמן ובוחנת מדוע נעשו בחירות כאלו ולא אחרות. תודה, **הראל**. הכוח של המדינות המארחות את הצינורות הוא אכן סוגיה גיאופוליטית חשובה מאוד. תודה גם **לדפנה**

תודה לך, און ברק

"לא הבנתי כיצד לדברך" למחירי הנפט ואופני הפקתו ושינועו יש השפעה ישירה על האפשרות לפתח ולאמץ את כל הטכנולוגיות... ההחלופיות בכל מקרה פנלים פוטו-וולטים פשוט מניחים מול השמש ומנתבים את האלקטרונים לחוט חשמל.. ישירות לצרכן... או שאוגרים חשמל שמופק בבטריות... בכל מקרה אין שום צורך או תלות בנפט (לא באופן הפקתו שינועו או שיעתוקו) כנ"ל אנרגיית רוח, כנפיים מעמידים על עמוד נטוע בקרקע או בים ואת האלקטרונים אוספים ישירות לכבל חשמל.. שוב לא קשר או תלות בנפט... כנ"ל חשמל המופק משדה אלקטרומגנטי... כל שנחוץ הוא סליל מגנטי וחוט נחושת... וכך כל שיטה חלופית שבאה להציע – אנרגיה נקייה, שאינה פולטת עשן, גזים מזהמים או רעלים לאוויר... שלא לדבר על האסון האקולוגי בערבה שכבר גלש מסתם זיהום אוויר לזיהומי קרקע, חיסול צמחיה, בעלי חיים, בעלי כנף ובני אדם... שנשמו את אדי הנפט...

ראוי לציין שחברות הנפט אינן משקיעות באנרגיה חלופית, להפך... במשך עשורים הם חיסלו בפועל כל ממצאי שבנה מתקן לאנרגיה חלופית, חיסלו בפועל במילים אחרות הרגו... כיום היות והידע נמצא בידי רבים וכבר חדר למיין סטרים איכשהו חדרו חברות הנפט מהחיסולים ופה ושם ניתן למצוא אותם משקיעים 5 אחוז במחקר ופיתוח של אנרגיה רוקה, ושוב לא מתוך עניין אמתי, אלא בגלל יחסי ציבור... לכן, אין צורך ליצור רושם שבזכותם מתאפשר לפתח טכנולוגיות אלו... הן התפתחו חרף הנפט

10. 10

. כסיף:

בדצמבר, 2014, בשעה 17:57 13

און ברק

הרעיון למתיחת קו צינור נפט בין אילת לאשדוד החל להתבשל איפוא שהוא בשנת 1956 לפני 58 שנה. החל משנת 1957 העסק התחיל לעבוד, תחילה דרך באר שבע ואח"כ ישירות (אין טעם לחזור על מידע הקיים בויקיפדיה). היו שתיים שלוש תקלות. להלן הערותי:

1. אני משוכנע שמי שזים את סלילת הקו התכוון לטוב. היום קל מאד מהסלון בבועה לבקר כל דבר שנעשה כאן בעבר.
2. סלילת הצינור הכניס לישראל סכומי עתק באופן ישיר.
3. סלילת הצינור קידמה נקודות לאורכו: אילת, אשדוד באר שבע.
4. סלילת הצינור סיפקה עבודה למי שהיה זקוק לעבודה.
5. תקלות קורות במערכות שונות (ראו צ'רנוביל, פוקושימה ובואו לא נמנה עוד "ברוכים" במדינות מערביות).
6. עיסוק בנייתו הסטורי אינו מתיר לו להגג באמצעות חוכמת הבידעבד.
7. אני ממליץ לכל המבקרים (ובמיוחד העיתונאים שבהם) שיביטו על עצמם בראי וישאלו איפה היו במשך 58 שנים של תפעול הצינור – למה שתקו.
7. שיקום מי שאצלו בבית לא התרחש לו משהו בו השקיע מחשבה וכסף רב....

ומעבר לכך – אל תשכחו שאנחנו בארץ בהמתרחשים ניסים. השבוע נהגו נס פך שמן שא. נמצא, ב. תכולתו הספיקה לשמונה ימים. אני מתאר לעצמי אתהכתבות באתונה בשנת 138 לפנה"ס: – "מי הפשלוניר שלא סיים שם את העבודה שם? תוקם ועדת חקירה וימצאו מידי האשמים בהזנחת השמדת שמן המקדש עד תומנו כפי שהורה אנטיוכוס" או "אנטיוכוס...". בדק את מצב המניות בבנק הפועלים והחברה השאירו פך שמן לא שרוף.... תרגעו עם אסון קצ"א, עכשיו חברת נובל אנרגי תחפש בנגב ומצא "סחימנים לנפט" ועמישראל ירוץ לבורסה....

11. 11

. און ברק:

בדצמבר, 2014, בשעה 19:06 13

ורדה, תאים סולאריים אינם חדשים – העיקרון מוכר כבר מ-1839, ולפני יותר ממאה שנה, ב-1911, הוקמה תחנה ראשונה להפקת אנרגיה סולארית במצרים הקולוניאלית(!). בשנה זו בדיוק אימץ הצי הבריטי את הנפט המזרח תיכוני. מחירי נפט נמוכים דיכאו את אפשרויות הפיתוח והשכלול של אנרגיות ירוקות כאלו לאורך המאה ה-20 והקשר עודנו איתן גם היום: נפילת מחירי הנפט בימים האחרונים הובילה לקריסת מניות חברות האנרגיה הירוקה, בעיקר הסולארית. וודאי שחברות הנפט אינן מעוניינות בפיתוח אנרגיה ירוקה: זו בדיוק הסיבה לכך שכדאי לעקוב ולנתח את אופני פעולתן למניעת פיתוחה ואימוצה של אנרגיה כזו. **כסיף**, הדרך לגייהנום רצופה בכוונות טובות. מעבר לכך אני מתקשה לראות כיצד העובדות שאתה מונה כאן מעשירות את הדיון או מערערות על הנאמר במאמר.

12. 12

. כסיף:

בדצמבר, 2014, בשעה 20:51 13

אינך סבור שהעובדות שמניתי מעשירות את הדיון?

? אני מתפלא מאד. אינך סבור שהיית צריך להציב לנגד עיני הקוראים את ההכנסות והיתרונות שנבעו מקיומו של צינור הנפט של קצ"א? מדוע לא?

אולי אוסיף כמה עובדות שיעשירו את הדיון:

בין 1973-1976 האחריות על איכות הסביבה היתה מוטלת על משרד ראש הממשלה.

לאחר שהוחלט בשנת 1977 להקים את המשרד שרתו בו כשרים: רוני מילוא, אורה נמיר, יוסי שריד, רפאל איתן ז"ל, דליה איציק, צחי הנגבי, יהודית נאות ז"ל, אילן שלגי, שלום שמחון, גדעון עזרא ז"ל, גלעד ארדן, עמיר פרץ. לאחר המקרה ב-2011 ובהמקרה הנוכחי האם מיישהו קרא למישהו מהשרים לשעבר החיים עימנו ושאל אותו – סליחה מה עשית כדי למנוע תאונה כזו?

המשרד לאיכות הסביבה ממונה על רשות נחל קישון (הזהמה המסרטנת), על רשות נחל ירקון (הבוצה המזוהמת ואסון המכביה), חברת פארק אריאל שרון (הסקנדל בדרך... איך (יכול להיות אחרת), רשות הטבע והגנים (בוא ולא ניכנס לזה

? השאלה הנשאלת: האם מיישהו בא חשבון עם שרים ומנכ"לים שכינהו בעת התרחש האסון/התקלה

ונקודה האחרונה להעשרת הדיון:

האם תוכל להוכיח שבעלות מדינה + העם על צינור הנפט והפעלתו (בניגוד לבעלות בעלי הון ואינטרסנטים) היתה מונעת תאונה כזו? מה בדיוק ניהלה המדינה שגרם לך לחשוב? שניהולה של זו עדיף? ניהול מערכת הבריאות? או ניהול מערכת החינוך? או אולי משרת ישראל

13. 13

. און ברק:

בדצמבר, 2014, בשעה 21:49 13

כסיף, קצ"א (ולא קצ"א) היא חברה בבעלות חלקית של מדינת ישראל, כך שהמדינה אכן מנהלת את הצינור בעקיפין (ונושאת באחריות לתאונה), דרך החיבור הון-שלטון-ביטחון עליו מצביע המאמר. אבל הטקסט כלל לא עוסק בניהול הצינור. עסקו בכך מאמרים רבים אחרים בממות אחרות בימים האחרונים, ונמנה לי שאתה מתווכח אתם.

14. 14

. עורכי דין:

בדצמבר, 2014, בשעה 03:01 14

הכנו לגל תביעות אזרחיות ויצוגיות על נזקים ולתשלום פיצויים. זה מה שדרוש עכשיו כדי שילמדו לא לזלזל בציבור. חבל גם שירדן לא תובעת את המזהמת החברה הזו. כמו שתבעו את בריטיש פטרוליום ביהום במפרץ מקסיקו.

<http://blogs.haaretz.co.il/sadna/1021/>

Go

SEP OCT NOV

13

2017 2018 2019

About this capture

14 captures

13 Dec 2014 - 13 Oct 2018

הסדנה להיסטוריה חברתית

הסדנה להיסטוריה חברתית הוקמה על-ידי היסטוריונים של המזרח התיכון על-מנת לפרק, לחרוט, לשייף ולהרכיב פיסות של עבר יחד עם חלקים של המציאות העכשווית. אנו שואפים להנגיש לציבור הישראלי מחקר עדכני על האזור מתוך כוונה להשתמש בהיסטוריה ככלי של התבוננות והקשבה. המונח 'היסטוריה חברתית' משמש אותנו לא רק לציון הזרם שאליו אנחנו משתייכים בכתיבה האקדמית שלנו; הוא מבטא גם את שאיפתנו להפוך את לימוד ההיסטוריה למעשה חברתי, לפעולה שיש בה בכדי לתרום לדיון ציבורי ביקורתי. ככוונתנו לגשת לסוגיות כבדות משקל מזוויות בלתי שגרתיות ולהראות כיצד אפילו קורותיהם של עצמים תמימים ודמויות אפורות למראה מגלמים ולעתים מעצבים תהליכים פוליטיים וכלכליים רחבים במזרח התיכון. מה בכלל מקור השם 'המזרח התיכון'? כיצד קשורה צורת חיתוך הבקלאווה לטרור של המהפכה הצרפתית? כיצד קשורה המצאת הפלאפל למסע הכיבושים המצרי בסוריה? מתי ומדוע הופיעו במזרח התיכון שעונים וכיצד השפיעה דווקא טכנולוגיה מודרנית זו על יצירת "הזמן הערבי" הנינוח? כמה ברים היו באיסטנבול בסוף המאה ה-18 ומי היו לקוחותיהם? האם להטרדות מיניות יש היסטוריה? מדוע יש הרואים בכתיבי הפמיניסט המצרי הראשון גורם לתופעה זו?

על מנת לענות על שאלות אלה ורבות אחרות, אנו מציעים סדרה של מאמרים פרי עטם של טובי המומחים, מתוך רצון לעורר עניין ודיון בסוגיות שונות הקשורות במזרח התיכון ההיסטורי ובן-זמננו.

כמה מילים עלינו

און ברק

אני היסטוריון חברתי ותרבותי של מדע וטכנולוגיה המתמחה בהתפתחותם של תשתיות, סטנדרטים, מכשירים ואמצעי תקשורת, ובפוליטיקה, בתיאולוגיה ובאסתטיקה האופיים אותם. למשל, ספרי האחרון, שראה אור השנה, עוסק בקשר בין הופעת מסילת הברזל והטלגרף במצרים המודרנית לבין התפתחות ה"זמן המצרי" המושהה והבלתי מדויק. למדתי ולימדתי באוניברסיטה העברית בירושלים, אוניברסיטת לידן, אוניברסיטת ניו יורק, ואוניברסיטת פרינסטון. כיום אני מרצה בכיר בחוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב.

ליאת קוזמא

אני מרצה בכירה בחוג ללימודי האסלאם והמזרח התיכון באוניברסיטה העברית בירושלים. ספרי **נשים כותבות היסטוריה** הוקדש לתנועה הפמיניסטית במרוקו של שנות השמונים והתשעים. ספרי האחרון *Policing Egyptian Women*, מבוסס על שנת מחקר בארכיון הלאומי המצרי ועוסק בהתמודדותה של המדינה המצרית במחצית השנייה של המאה התשע עשרה, עם נשים בשולי החברה. הפרויקט הנוכחי שלי עוסק במקומו של המזרח התיכון בהתגבשותן של נורמות בינלאומיות נגד סחר בנשים.

אבנר וישניצר

נולדתי וגדלתי בקיבוץ קבוצת שילר שליד רחובות אך בשנים האחרונות אני גר בירושלים ואוהב אותה בדרך כלל. כתבתי את הדוקטורט באוניברסיטת תל-אביב ואחר-כך יצאתי להשתלמויות פוסט-דוקטורט באוניברסיטת וושינגטון בסיאטל, באוניברסיטה העברית בירושלים, ובאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. כיום אני מרצה בכיר בחוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב. ספרי הראשון, שייצא במהלך 2015, עוסק בתפיסות זמן וארגון זמן במזרח התיכון העות'מאני וכימים אלה אני חוקר סוגיות הקשורות לחיי הלילה באימפריה העות'מאנית.

פוסטים אחרונים בבלוג

- ["בחירות: מתוך ספרו של תאופיק אל-חכים "יומנו של תובע כפרי"](#)
- [חרב פיפיות: היסטוריה של עריפת ראשים מהמהפכה הצרפתית לדאע"ש](#)
- [?זהב העולה מהמצולות: ניצול הארץ או טיפוחה](#)
- [בין העיר לארמון](#)
- [אסיא ג'באר: פמיניסטית אסלאמית פרנקופונית, 1936-2015](#)
- [?כיצד קלטה איראן מאות אלפי פליטים במלחמת העולם השנייה ומי מבקש להשכיח זאת](#)
- [הדת, נשיות ואנטי-קולוניאליזם בכתיבתו של ר' בנימין בתקופת מלחמת העולם הראשונה](#)
- [התלמידים הערבים של מקה ישראל](#)
- [הידרופוליטיקה: מים, נפט וכוח בסעודיה](#)
- [אליעזר בן-יהודה והאופציה העברית-ספרדית בראשית המאה העשרים](#)
- [מקנה ישראל – היסטוריה תלמידית](#)
- [קזבלנקה, הרובע המיוחד: אוטופיה של זנות ממוסדת](#)
- [\(מקווה ישראל בין הפרויקט האליאנסי והפרויקט הציוני 1870-1918\)](#)
- [צינור הנפט: הון-שלטון-ביטחון](#)
- [העיר שחברה לה לחוד: היסטוריות חדשות של סביבה בנויה ואנושית בירושלים](#)
- ["רקוויאם לזמנים אחרים: אהמת האשם על "הזמן המוסלמי"](#)
- [עליית אנשי הדת באיראן](#)
- [על שינוי כלכלי ואמנה חברתית במצרים תחת סוסי](#)
- [ערבים, נשים ומזרחים בראי ביקוריה של ז'קלין כהנוב בקיבוצים](#)
- [בין ריבלין הבן לריבלין האב](#)

Developed by opentech

<http://blogs.haaretz.co.il/sadna/1021/>

SEP OCT NOV
13
2017 2018 2019
14 captures
13 Dec 2014 - 13 Oct 2018
About this capture

שוק ההון	חנכה 2018	המייל האדום	חדשות
חדשות	מופעי ילדים לחנכה	מדיניות פרטיות	סרטים מומלצים
גלובל	חנכה בזול	חלון מבזקים	מזג אוויר
נדל"ן	הופעות מוזיקה בחנכה	ארכיון הארץ	אוכל
TechNation	מתכונים לסופגניות	דיוור הארץ	מתכונים לחנכה
MarkerWeek	פסטיגל 2018	כל כתורות היום	חנכה 2018: מצעד הסופגניות
TheMarker	הופעות בינלאומיות בישראל	צור קשר	מסעדות מומלצות
TheMarker Women	מדור ילדים	מודעות אבל	ספרים
דין וחשבון	אטרקציות לילדים	תנאי שימוש	סרטים
מדיה ופרסום	טיולים לשבת	מינוי הארץ	דעות
עסקים קטנים	בריכות מומלצות	מינוי לעיתון	תרבות
צרכנות	מה עושים היום?	מידע למנויים	ספורט
קריירה	מה עושים עם הילדים בסופ"ש?	כנסים	חנכה 2018: מצעד הסופגניות
רכב	הופעות היום	נגישות	בחירות האמצע בארה"ב
TheMarker TV	הצגות לילדים		Haaretz.com
כנסים	מופעי סטנדאפ		Alexandria Ocasio-Cortez
Cafe			Israel: Act of the Government